

APSTIPRINĀTS
ar Izglītības un zinātnes ministrijas
2002. gada 10. jūlija
rīkojumu Nr. 405

PROFESIJAS STANDARTS

Reģistrācijas numurs PS 0102

Profesija

Tulkotājs

Kvalifikācijas līmenis

5

Nodarbinātības apraksts

Šajā profesijā strādājošie prot rakstiski tulkot tekstus apgūtajās valodās. Tulkotājs spēj tulkot dažāda tipa un žanra tekstus atbilstoši izvirzītajām prasībām un teksta lietojuma īpatnībām. Tulkotājs spēj orientēties attiecīgajā jomā un izmantot nozarē lietoto terminoloģiju. Tulkotājs spēj rediģēt paša un citu tulkotos tekstus, kā arī izmantot datortehniku, internetu un citus tehniskos līdzekļus.

Pienākumi un uzdevumi

Pienākumi	Uzdevumi
1. Rakstveida tulkošana	1.1. Tulkot no vienas svešvalodas dzimtajā valodā vai no vienas svešvalodas citā svešvalodā (darījuma tekstu, tai sk. pēc paraugiem, darījuma korespondenci, iestādes dažādos dokumentus, tehniskus tekstus). 1.2. Nodrošināt oriģinālteksta satura pilnīgu atveidi, stilistisko atbilstību un gramatisko pareizību.
2. Informācijas nodrošināšana svešvalodās	2.1. Iegūt informāciju ar datortehnikas palīdzību. 2.2. Apstrādāt iegūto informāciju ar interneta palīdzību svešvalodās. 2.3. Apkopot internetā iegūto jaunāko informāciju par darba devēja norādītajiem jautājumiem, tēmām.
3. Profesionālā izaugsme	3.1. Sekot līdž jaunākajiem zinātnes un praktiskās tulkošanas atzinumiem. 3.2. Piedalīties semināros, konferencēs, kas saistīti ar profesionālās izaugsmes iespējām. 3.3. Pilnveidot savu valodas prasmi atbilstoši dzīvajai valodas attīstībai zemēs, kur šo valodu lieto.
4. Komunikatīvitate	4.1. Pārzināt profesionāli nepieciešamās komunikācijas sistēmas, veidus, metodes, paņēmienus, to specifiku katrā attiecīgās valodas zemē. 4.2. Pilnveidot savu komunikatīvo kompetenci, izkopt klausītāja, runātāja, rakstītāja, lasītāja kultūru, pilnveidot sevi kā lingvālu personību. 4.3. Lai nodrošinātu kvalitatīvu komunikāciju, sekot līdž jaunākajiem pētījumiem kultūras antropoloģijā, etnopsiholoģijā, psiholingvistikā. Iemiesot savā pieredzē to jaunākos atzinumus. 4.4. Prast saskatīt sava darba veiksmes un neveiksmes un analizēt tās.
5. Ievērot tulkotāja darba ētiku	5.1. Respektēt darba devēja prasības. 5.2. Ievērot tulkojamo tekstu konfidencialitāti, ja to prasa iestādes, uzņēmuma, organizācijas intereses, t.i. ievērot tulkotāja profesionālās ētikas kodeksu.

Īpašie faktori, kas raksturo darba vidi:

- attiecīgo dokumentu pieejamība, kvalitatīva datortehnika, uzziņu literatūra attiecīgajā nozarē, vārdnīcas, ierobežots darba laiks.

Īpašas prasības uzdevumu veikšanai: nav

Prasmes

Kopīgās prasmes	Specifiskās prasmes	Vispārējās prasmes
<ul style="list-style-type: none"> • iegūt nepieciešamo profesionālo informāciju • izprast savstarpēji saistīto darba procesa daļu izpildes secību un to racionālu organizāciju • veikt zinātniski-pētniecisko darbu un noformēt zinātniska	<ul style="list-style-type: none"> • teicamas dzimtās un apgūtās svešvalodas zināšanas • novērtēt savu profesionālo iemaņu un prasmju atbilstību profesijas standartam un starptautiskā darba tirgus prasībām	<ul style="list-style-type: none"> • spēja labvēlīgi un lietišķi sazināties ar cilvēkiem • pārzināt un prast izmantot elektroniskos informācijas līdzekļus (e-pasts, datu bāzes terminoloģijā u.c.) • orientēties aktuālajos notikumos savā valstī un pasaulē

<p>pētījuma pārskatus</p> <ul style="list-style-type: none"> • rakstīt pētījuma/pārskata darbu • lietot nozares terminoloģiju, tehniskos standartus • lietot ar nozari saistītos normatīvos aktus • ievērot nozares profesionālo ētiku 	<ul style="list-style-type: none"> • izprast stratēģisko un analītisko nozares problēmu formulējumu un risinājumu • analizēt, vērtēt un izmantot savas nozares pētījumus un jaunās tehnoloģijas • izmantot zināšanas tulkošanas teorijā un tehnikā • prast strādāt ar dokumentiem 	<ul style="list-style-type: none"> • orientēties un prast papildināt zināšanas ekonomiskajos, politiskajos un kultūras procesos • prast kritiski vērtēt, analizēt, sintezēt • spēt patstāvīgi pieņemt lēmumus savas kompetences ietvaros • organizēt savu darbu • skaidri, saprotami izteikties un formulēt savas domas
--	---	--

Zināšanas

Zināšanas	Zināšanu līmenis		
	priekšstats	izpratne	pielietošana
Darba valodas			
Dzimtā valoda			
Starpkultūru komunikācija			
Saskarsmes psiholoģija			
Tulkošanas teorija un metodika			
Mūsdienu tehnoloģijas profesionālajā tulkošanā			
Zināšanas par ekonomiskiem, politiskiem, sociālajiem un kultūras procesiem			
Zināšanas par priekšmetu jomu vai tulkošanas darba sfēru			
Darba drošības zināšanas			

Profesijas standarta izstrādes darba grupas sastāvs:

- Guntis Tomsons -Starptautiskās Praktiskās psiholoģijas institūta vicerektors;
- Andrejs Veisbergs - LU Moderno valodu fakultātes Sastatāmās valodniecības un tulkošanas nodaļas vadītājs, profesors, dr.philol.hab., Latvijas tulku un tulkotāju asociācijas prezidents.
- Ieva Zauberga LU Moderno valodu fakultātes Sastatāmās valodniecības un tulkošanas nodaļas asociētā profesore, dr.philol.
- Jānis Sīlis -Ventspils augstskolas Tulkošanas nodaļas vadītājs, dr.philol.;
- Svetlana Mihailova -Starptautiskās Praktiskās psiholoģijas institūta Tulku fakultātes dekāne, as.prof.;
- Juris Kastiņš -Latvijas Universitātes profesors, dr.hab.philol.;
- Anna Vulāne -Latvijas Universitātes as.prof., dr.philol.;
- Silvija Kārklīņa - Valodu mācību centra direktore, Valodu skolotāju asociācijas priekšsēdētāja;
- Mudīte Treimane -Latvijas rakstnieku Savienības Tulkotāju sekcijas priekšsēdētāja;
- Larisa Iljinska - Rīgas Tehniskās Universitātes Valodu institūta direktore, as.prof., dr. philol.;
- Dace Lūse -Latvijas Universitātes docente, dr.philol.;
- Dina Sīle -LU Moderno valodu fakultātes Sastatāmās valodniecības un tulkošanas nodaļas pasniedzēja, M.philol.;
- Anna Gobzeme -ES akreditēts līgumtulks;
- Leonīds Baranovs -Latvijas tulku un tulkotāju asociācijas izpilddirektors.

Konsultanti:

- Klaus Bischoff -Eiropas Komisijas Tulkošanas dienesta darbinieks;
- Patrick Twidle -Eiropas Parlamenta Tulkošanas dienesta darbinieks.

Profesijas standarta eksperti:

- Ilze Stengrevica, LR Ārlietu ministrijas Informācijas departamenta direktore.